

Školovanje

Speleološka škola SO-a Željezničar 2011 – Izvještaj jedne školarke.....	98
Mala škola speleologije	102
Tečaj speleoronjenja Cave diver.....	104
Zanimljiva predavanja u Zagrebu	106

Skupovi

Stručni seminar o speleološkom katastru.....	108
Okrugli stol Zrmanja uokvirena kršem	111
Projekt SPARC: Speleološki park Crnopac - Zaštita, očuvanje i održivo gospodarenje nadzemnim i podzemnim krškim fenomenima	114
5. Hrvatska konferencija o vodama s međunarodnim sudjelovanjem.....	116
Predstavljanje novih biospeleoloških knjiga.....	117
Skupština Hrvatskog planinarskog saveza.....	118
Održana 13. Fosilijada	119
Nakon više od 20 godina u BiH održan skup »Čovjek i krš«.....	121
Skup speleologa Hrvatske Kamanje 2011.	124

Razno

Upotreba lavinskog detektora u speleologiji	126
Speleolozi u sustavu USAR (Urban Search and Rescue) ili Jedinica civilne zaštite?	
Kronologija iliti Fokken impimpi Kardasians.....	128
Festival znanosti - Tehnički muzej u Zagrebu, 11.-16. travnja 2011.....	130
MINERAL EXPO 2011.	131
Ponovno u jami Brestovici na Krku.....	132
Noć istraživača u Avenue Mallu.....	133
Speleološka ekspedicija u Maleziju	135
Prvi hrvatski festival speleološkog filma	136
Osnovan Zagrebački speleološki savez	137
Velebitska priča	137

Izvještaji

Tajnički izvještaj SO HPD-a »Željezničar« za 2011.	139
---	-----

Osvrti na publikacije

Domaće monografije	143
Domaće periodne publikacije u 2011.	145
Strane publikacije.....	148
In memoriam	150
Tomica Krivec (1935 – 2011).....	150
Mladen Šebian - Negi (1949 – 2011)	151

Ekspedicija Optimistična

Ukrajina, 1. - 11. siječnja 2011.

Ivan Mišur

Nakon uspostavljanja kontakta s Bogdanom Markovicem iz Ukrajine, započela je organizacija ekspedicije u špilju Optimističnu u Ukrajini. Organiziranje puta trajalo je nekoliko mjeseci: vize, plan puta, servis kombija, prikupljanje sredstava od sponzora, izrada transportnih vreća.

Špilja se nalazi u gipsnoj ploči, a sastoji se od spleta kanala koji zajedno čine spektakularan 232 km dugačak speleološki labirint, što je čini daleko najduljom špiljom Europe. Domaćini su nam pojasnili da je horizontalno položena gipsna ploča u kojoj se špilja nalazi površine oko 150 km² i debela svega 20-ak metara. Špilja je bogata kristalima gipsa, a samo se na nekoliko mjesta mogu vidjeti speleotemi tipični za dinarski tip krša (kalcitne sige). Gips se kristalizira u pravilnim i velikim kristalima koji se mogu naći gotovo posvuda po špilji.

Dogovoreni polazak bio je nakon Nove godine, tj. 1. siječnja 2011. u podne. Prvo smo došli u Mađarsku, do sela Pomaza u blizini Budimpešte, gdje su nas srdačno ugstili prijatelji Mađari. Nakon spavanja u Pomazu nastavili smo put prema Ukrajini. U Černovicama (grad na jugozapadu Ukrajine) našli smo se s Bogdanom Markovicem, koji je ujedno bio i vođa ekspedicije.

Kako nismo imali vremena za turističko razgledavanje Ukrajine uputili smo se odmah prema Korolivki, selu blizu kojeg se nalazi ulaz u špilju. Tamo se ujedno nalazi i speleo kuća koju su kupili ukrajinski speleolozi kako bi imali bazu za generacije istraživača u Optimističnoj. Ekspedicija je započela ujutro sljedećeg dana s doručkom i upoznavanjem sa sudionicima. Tada smo uvidjeli da će nam sporazumijevanje biti jedan od većih problema jer je svim ostalim sudionicima, osim nama, zajedničko bilo poznavanje ruskog jezika. Nakon međusobnog upoznavanja uslijedilo je gusto pakiranje transportnih vreća te polazak prema špilji. U špilju smo ušli oko 15



Bazni logor Oazis

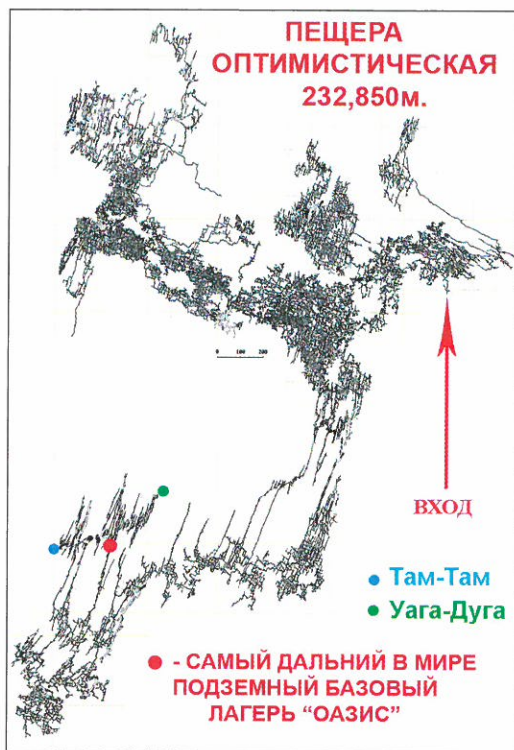
sati, a do bivka koji je udaljen od ulaza oko 9 km trebalo nam je više od 6 sati. S ostalim sudionicima bilo nas je u bivku 33.

Od bivka ima oko pola sata bržeg hoda/kretanja do mjesta gdje počinje istraživanje, no u našem slučaju radilo se o kopanju. Organizacija istraživanja/kopanja protekla je po planu, što znači da smo svaki dan otprilike oko šest sati istraživali/kopali, a ostatak dana provodili u bivku zabavljajući se i časkajući s novostečenim prijateljima. Organizatori su se pobrinuli da nam



Petra Kovač Konrad i bijeli kristali gipsa

ničega ne nedostaje, osim alkohola, no možda bi alkohol bio olakšao međunarodnu komunikaciju.



Nacrt špilje Optimičeske

Istraživanje se temelji na spajanju ili, bolje rečeno, prokopavanju kanala, i to na način da se uspostavi »lanac« od par desetaka ljudi (ovisno o udaljenosti »odlagališta«), koji rade po pravilu da prvi u lancu kopa, drugi u lancu puni kante, zatim se kante dodaju unatrag do nekog slijepog kanala, a zadnji u lancu ih prazni - i tako dok se ne uđe u novi, širi i viši kanal.

Veće ekspedicije mogu se organizirati tek svaka dva mjeseca jer toliko u prosjeku treba da se napune bazeni s pitkom vodom. Istraživanje se provodi tako da se spajaju poznati s pretpostavljenim kanalima. Naime, iz samoga se nacrtu vidi morfologija špilje, koja je prilično jednolična. Na nacrtu špilje ne nalazi se profil niti se on crta. Profil zaista nije potreban jer su kanali horizontalni, s malim odstupanjima u visini, a špilja je izrazito razgranana. Prosječna visina kanala je oko 2 m, ima puno odvojaka, a dno špilje je ispunjeno razmjerno rahlim sedimentom koji je vrlo lako kopati. Uz pretpostavku da se morfologija špilje i pružanje kanala ne mijenjaju znatno u određenim dijelovima špilje, ako se počne kopati u nekom sporednom, zatpanom kanalu, nakon određenog broja iskapanih metara vrlo je vjerojatno da će se stići u neki novi rajon.

Organizacijski se ekspedicija odvijala po planu. Domaćini su nas toplo dočekali, kao i ostale sudionike. Rezultati ekspedicije su ovi: iskopano je 25 m novog kanala, isto toliko je i istraženo i nacrtano, napravljen je ženski WC, produbljena su sva suženja do mjesta istraživanja.

Radilo se svakodnevno i zdušno. Premda se rezultat istraživanja možda čini beznačajnim u odnosu na samu duljinu špilje, najvažnije je i najvrjednije to što su kanali do mjesta istraživanja toliko produbljeni da se više ne mora u njima potruške puzati do mjesta istraživanja, što je bitno skratilo vrijeme i energiju potrebnu za samu akciju. Taj rezultat omogućava izvođenje istraživačkih akcija kraćeg trajanja i s manje sudionika.

Ovim se putem zahvaljujemo našim sponzorima: Neon-centru, PIK Vrbovcu, Karlovačkoj pivovari, Jami Baredine, Noćnom klubu Sokol i Le-grad-u, bez kojih naše sudjelovanje u istraživanju ne bi bilo moguće.

Članovi ekspedicije iz Hrvatske: Alen Kirin, Petra Kovač Konrad, Marko Grgačević, Bernard Bregar, Damir Slatinac, Ruder Novak, Robert Rosić i Ivan Mišur.



Produbljivanje rova



Prolaz među kristalima



Hrvatski dio ekspedicije



Završetak ekspedicije - blatni ali zadovoljni

Optymistychna Cave expedition, Ukraine, January 1st-11th 2011

During the period from January 1st to 11th, 2011, Croatian speleologists participated in the Optymistychna Cave expedition in Ukraine. The cave is 232 km long, formed in gypsum and located in the west of Ukraine. This expedition was exploring in the south-west part. 25 m of new passages were discovered, explored and surveyed, certain parts of the cave were widened, new toilet was made and the Oasis bivouac was enlarged. During the expedition, 33 speleologists were staying in the bivouac. These results will contribute to the further explorations in that furthest part of the cave.

Jama Muda labudova

Speleološka istraživanja SO HPD-a *Željezničar* na Crnopcu 2011. godine

Stipe Tutiš

Uvod

Tijekom 2011. Speleološki odsjek HPD-a *Željezničar* (u daljnjem tekstu SOŽ), tradicionalno je organizirao i proveo speleološka istraživanja na području Crnopca. Istraživana je jama *Muda labudova*, a obrađeno je i nekoliko novih speleoloških objekata. Članovi SOŽ-a sudjelovali su u istraživanju ranije poznatih objekata – sustav *Kita Gaćešina - Draženova puhaljka, Munižaba*. Organiziran je tradicionalni ljetni logor pod nazivom Speleološka ekspedicija *Crnopac 2011.* uz pomoć i suradnju speleologa iz SU *Estavela* i SU *Spelunka*.

Kako dosad nisu predstavljene rezultati višegodišnjih istraživanja u jami *Muda labudova*, donosim ih u ovom članku uz rezultate istraživanja na Crnopcu tijekom 2011.

Prostor Crnopca i položaj jame

Crnopac pripada gorskom hrptu jugoistočnog Velebita koji se sastoji od masiva Crnopca (V. Crnopac, 1403 m), Tremzine (Oklinjak, 1187 m) i Koma (Golić, 1003 m) te dijela sjevernodalmatinske krške zaravni oko rijeke Krupe. Crnopac je na sjeveru ograničen Ličkim rasjedom (pružanja SZ-JU), na jugu ogrankom



Logor kod Jame vjetrova